

ואחת שדה ניר [שדה חרושה], כשמפנהו מן האיסרטיא — מפניהו לשדה בור.

היו לפניו שדה ניר ושדה זרע [שדה זרועה] — מפניהו לשדה ניר.

היו שתיהן — משתי רוחות האיסרטיא — נירות. או שהיו שתיהן זרועות. או שהיו שתיהן בורות — מפניהו לכל רוח שירצה!

הרי חזינן דלא קנה מקומו. דאי קנה מקומו היכי מצי למישקליה מן האיסרטיא. (124)

אמר רב ביבי: הכא, בברייתא, איירי בשדה המת מוטל על המיצר עסקינן!

כלומר: מוטל לרחבה של איסרטיא ממיצר שבצד זה למיצר שבצד זה, ואין מקום לכהנים ועושי טהרות לעבור שם מבלי שיאהילו עליו.

ומתוך שניתנה רשות לפנותו מן המיצר לצדי האיסרטיא כדי לפנות הדרך לכהנים ועושי טהרות, מפניהו לכל רוח שירצה!

שנינו במשנה: ופטורין במחנה מרחיצת ידים.

אמר אביי: לא שנו שפטורין במחנה אלא

מצוה הוא. ומת מצוה — קנה מקומו לקוברו במקום שהוא מת! (122)

ודין זה הוא אחד מעשרה תנאים שהתנה יהושע בשעה שחילק את הארץ?!

ומשנינן: לא צריכא — הא דאמרינן דהנהרגים במלחמה במקום שנהרגים שם נקברים — אף על גב

י"ב דאית להו קוברין [יורשין — רש"י], דלא חשיב מת מצוה!

דתניא: איזהו מת מצוה שהכהן מיטמא לו? [רבינו פרץ]

כל שאין לו קוברין.

אבל אם קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה! (123)

ומקשינן: וכי מת מצוה קנה מקומו?!

והתניא: המוצא מת מצוה מוטל בסרטיא [דרך כבושה להילוך רבים] — מפניהו לימין אסטריא, או לשמאל אסטריא.

היו לפניו משתי רוחות האיסרטיא, שתי שדות. אחת שדה בור [שדה שאינה חרושה]

122. הלשון משמע שהוא חובה — חזו"א בבא קמא יח יד].

123. ונחלקו הראשונים בפירושה: יש מפרשים, שאם קורא הכהן שבא להתעסק בו, ואין אחרים עונין אותו, שאין שם אלא הוא, אז הוא מת מצוה.

ויש מפרשים: שאם אותו המת היה יכול לקרות ולא היו אחרים עונין אותו, דאין לו שום קרובים אז הוא מת מצוה — רבינו פרץ.

124. כן פירש רש"י כאן.

ובבבא קמא דף פא ב פירש: אי קנה מקומו, מצי בעל השדה לעכב מלקוברו בשדהו.

ופירש בתורת חיים [כאן ובבבא קמא], דהניחא אם לא קנה מקומו, יש לומר שכשם שתיקנו חז"ל לדחות שדה בור מפני שדה זרע, כך תיקנו לדחות יחיד מפני רבים, וכל זה מפני שלא רצו להטריח המוצא לילך לבית הקברות. אבל אם קנה מקומו, אם כן לא ניתנה רשות